

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН  
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ  
THE MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF THE REPUBLIC OF  
KAZAKHSTAN**

**Л.Н.ГУМИЛЕВ ат. ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ  
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени Л.Н.ГУМИЛЕВА  
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY**

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ 20-жылдығына және экономика ғылымдарының докторы, профессор, ХАА және Ресейлік Жаратылыстану Академиясының академигі, «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі Садвокасова Куляш Жабыковнаның 60-жас мерейтойына арналған «Жаңа нақты жаһандық жағдайда Қазақстан Республикасының қаржы-несие жүйесінің дамуы»

**Халықаралық ғылыми- тәжірибелік конференциясының**

***ЕҢБЕКТЕРІ***

***ТРУДЫ***

**Международной научно-практической конференции**

«Развитие финансово-кредитной системы Республики Казахстан в условиях новой глобальной реальности», посвященную 20-летию ЕНУ им. Л.Н.Гумилева и 60-летию доктора экономических наук, профессора, Академика МАИН и Российской Академии Естествознания, заведующей кафедрой «Финансы» Садвокасовой Куляш Жабыковны.

***WORKS OF THE***

**international scientific- practical conference**

"Development of the financial - credit system of the Republic of Kazakhstan in the new global reality", dedicated to the 20th anniversary of L.N. Gumilyov ENU and the 60th anniversary of Sadvokasova Kulyash Zhabykovna, doctor of economic sciences, professor, IA academician, academician of the Russian Academy of Natural Sciences and head of the department "Finance".

**2 часть**

**Астана – 2016**

Л.Н.ГУМИЛЕВ ат. ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ  
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ имени Л.Н.ГУМИЛЕВА  
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

Л.Н. ГУМИЛЕВ ат. ЕҰУ ЖАНЫНДАҒЫ ЗАМАНАУИ ЗЕРТТЕУЛЕР ИНСТИТУТЫ  
ИНСТИТУТ СОВРЕМЕННЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ ЕНУ имени Л.Н.ГУМИЛЕВА  
IMS OF LN GUMILYOV ENU

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕР ИНСТИТУТЫ  
ИНСТИТУТ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ  
ECONOMIC RESEARCH INSTITUTE



Орынбор мемлекеттік университеті  
Оренбургский государственный университет  
Orenburg State University



Пенза мемлекеттік университеті  
Пензенский государственный университет  
Penza State University



Тыва мемлекеттік университеті  
Тувинский государственный университет  
Tuvan State University



БМУ бизнес пен технология менеджменті институты  
Институт бизнеса и менеджмента технологий БГУ  
School of business and management of technology of BSU



Ресей халықтар достығы университеті  
Российский Университет дружбы народов  
Peoples' Friendship University of Russia



### **ТРУДЫ**

#### **Международной научно-практической конференции**

«Развитие финансово-кредитной системы Республики Казахстан в условиях новой глобальной реальности», посвященную 20-летию ЕНУ им. Л.Н.Гумилева и 60-летию доктора экономических наук, профессора, Академика МАИН и Российской Академии Естествознания, заведующей Кафедрой «Финансы» Садвокасовой Куляш Жабыковны.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ 20-жылдығына және экономика ғылымдарының докторы, профессор, ХАА және Ресейлік Жаратылыстану Академиясының академигі, «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі Садвокасова Куляш Жабыковнаның 60-жас мерейтойына арналған «Жаңа нақты жаһандық жағдайда

Қазақстан Республикасының қаржы-несие жүйесінің дамуы»

**Халықаралық ғылыми- тәжірибелік конференциясының**

### **ЕҢБЕКТЕРІ**

### **WORKS OF THE**

#### **international scientific- practical conference**

"Development of the financial - credit system of the Republic of Kazakhstan in the new global reality", dedicated to the 20th anniversary of L.N. Gumilyov ENU and the 60th anniversary of Sadvokasova Kulyash Zhabykovna, doctor of economic sciences, professor, IA academician, academician of the Russian Academy of Natural Sciences and head of the department "Finance".

**ӘОЖ 336.13.012.24 (574)**

**УДК 336.13.012.24 (574)**

**ББК 65.9.(5каз)я431**

«Жаңа нақты жаһандық жағдайда Қазақстан Республикасының қаржы-несие жүйесінің дамуы» Халықаралық ғылыми- тәжірибелік конференциясының еңбектері- Астана: Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2016 .-595 б.

Труды международной научно-практической конференции «Развитие финансово-кредитной системы Республики Казахстан в условиях новой глобальной реальности», Астана: Евразийский национальный университет им.Л.Н.Гумилева, 2016.-595 с.

Works of the international scientific- practical conference "Development of the financial - credit system of the Republic of Kazakhstan in the new global reality", - Astana: L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2016.-p.595.

**Редакция алқасы:**

САПАРОВА Б.С.– төрағасы, э.ғ.к., Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Қаржы» кафедрасының профессоры

КУЧУКОВА Н.К. - төраға орынбасары, э.ғ.д., ХАА академигі, РЖА академигі, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Қаржы» кафедрасының профессоры

САДВОКАСОВА К.Ж. – э.ғ.д., профессор , ХАА академигі, РЖА академигі, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Қаржы» кафедрасының меңгерушісі

АХМЕТЖАНОВА С.Б.- э.ғ.д., профессор, Ғылыми экономикалық сараптама орталығының директоры, Экономикалық зерттеулер институты

СЫДЫҚНАЗАРОВ М.Қ.- ф.ғ.к., саясаттану PhD, Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ жанындағы Заманауи зерттеулер институтының директоры

КОРОЛЕВ Ю.Ю. – э.ғ.к., доцент, БМУ Бизнес пен технология менеджменті институтының «Бизнес-администрирование» кафедрасының меңгерушісі

ПАРУСИМОВА Н.И. – э.ғ.д., профессор, Орынбор мемлекеттік университетінің «Банковское дело и страхование» кафедрасының меңгерушісі

КУЗНЕЦОВА Т.Е. - э.ғ.к., доцент, Пенза мемлекеттік университетінің кафедрасының меңгерушісінің орынбасары

ДОНГАК Ч.Г. - э.ғ.к., доцент, Тыва мемлекеттік университетінің «Экономика и менеджмент» кафедрасының меңгерушісі

ЖАМИЕВА А.Е. –хатшы, экономика магистрі, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ «Қаржы» кафедрасының аға оқытушы

**ISBN 978-601-7121-75-4 (ч.2)**

**ISBN 978-601-7121-71-6 (общ.)**

**УДК 336.13.012.24 (574)**

**ББК 65.9.(5каз)я431**

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2016

© Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, 2016

### Литература:

1. Asia-Pacific Trade Agreement [Electronic resource] //ESCAP. – Mode of access: <http://www.unescap.org/apta>. – Date of access: 1.04.2016.
2. UNCTADSTAT [Electronic resource] // UNCTAD. – Mode of access: <http://unctadstat.unctad.org>. – Date of access: 02.12.2015.
3. Global 500 [Electronic resource] // Fortune. – Mode of access: <http://fortune.com/global500/> . – Date of access: 02.12.2015.
4. Amendment to the First Agreement on Trade Negotiations among Developing Member Countries of the Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (Bangkok Agreement) / UN, ESCAP. – 2005. – 35 p.
5. Framework agreement on Trade Facilitation in APTA Participation States, 15 December 2009 [Electronic resource] // UN, ESCAP. – Mode of access: <http://www.unescap.org/resources/framework-agreement-trade-facilitation-0>. – Date of access: 1.04.2016.
6. Framework agreement on Promotion, Protection and Liberalization of Investment in APTA Participation States, 15 December 2009 [Electronic resource] // UN, ESCAP. – Mode of access: <http://www.unescap.org/resources/framework-agreement-promotion-protection-and-liberalization-investment-0>. – Date of access: 1.04.2016.
7. Framework agreement on the Promotion and Liberalization of Trade in Services among APTA Participation States, 24 August 2011 [Electronic resource] // UN, ESCAP. – Mode of access: <http://www.unescap.org/resources/framework-agreement-promotion-and-liberalization-trade-services-0>. – Date of access: 1.04.2016.

### ӘОЖ 338.012

#### ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ИНФРАҚҰРЫЛЫМ

Құраш Н.П. Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана қ.,  
Ғылыми жетекші: э.ғ.к., доцент Рахметулина Ж.Б.

Қазақстан экономикасының бәсекеқабілеттілігін арттыру ұзақ уақыт бойы тек инновациялық экономикаға өту негізінде ғана қол жеткізілетіні анық. Жаһандық инновацияның қарқын алған дәуірінде ғылымды қажет ететін экономиканы құру және өзінің ҰИЖ-ін дамыту Қазақстан үшін маңызды екені белгілі. Қазіргі кездегі әлемдік экономиканың алдыңғы қатарлы озық тәжірибелерін игеруге, оны тиімді пайдалана білуге талпынған мемлекеттер үшін индустриалды-инновациялық экономиканы қалыптастыру басты мәселе болып отыр. Аталмыш индустриалды-инновациялық экономиканың басты ерекшелігіне ғылыми сыйымды, технологиялық өңделу деңгейі жоғары өнімдерді шығаруға икемді өндірістік және инновациялық инфрақұрылымның болуын жатқызамыз. Негізінен ҚР Ұлттық инновациялық жүйесін зерттеу оның құрамына бірқатар маңызды элементтерді кіріктіретін, өзара байланысты жүйеліктерден құралатын күрделі құрылым екендігін анықтап отыр. ҰИЖ-нің барлық деңгейлері бір-бірімен өзара байланысты және өзара шарттас. ҰИЖ ішкі жүйесіне енетін элементтердің көптүрлілігіне қарамастан, оларға нақты бір тұтастық тән, жүйенің барлық элементтері ортақ мақсатқа жету үшін қызмет жасайды. Осыған орай, жүйенің құрылымы, оның құрамдас бөліктері, олардың өзара байланыстылығы мен өзара әрекеттестігі ерекше қызығушылық туғызады.

ҰИЖ табысты дамуы үшін оның ішкі жүйесі мен оның элементтерінің тиімді қызмет етуі маңызды шарт болып табылады. ҚР-ның ұлттық инновациялық жүйесін қалыптастыру мен дамытудың 2005-2015 жылдарға арналған Бағдарламасы (ҰИЖҚДБ) шеңберінде Қазақстанның ҰИЖ-нің негізгі ішкі жүйелері ретінде ғылыми әлеует, инновациялық кәсіпкерлік, инновациялық және қаржылық инфрақұрылым жатқызылған.

Қазақстанның ҰИЖ-нің жекелеген ішкі жүйелерінің тиімді қызмет етуін сипаттайтын негізгі көрсеткіштердің бірі инновациялық инфрақұрылымға толығырақ тоқтайтын болсақ, ол ұлттық деңгейде ғылыми білімдер мен технологиялардың ақпаратпен қамтамасыз етілуімен, өндірісімен және коммерциялық жүзеге асырылуымен қатысты өзара байланысқан ұйымдар жиынтығы, яғни жалпы айтқанда инновациялық инфрақұрылым деп отырғанымыз ұлттық инновациялық үрдістерді қамтамасыз ететін құқықтық, қаржылық, ақпараттық, әлеуметтік тұрғыдағы институттар жиынтығы. Үкімет тарапынан елімізде инновациялық инфрақұрылымның дамуына баса назар аударылып келеді

және оның негізгі мақсаты отандық, шетелдік әлеует пен технологияны қолдану негізінде өнімнің бәсеке қабілеттігін қамтамасыз ететін ашық инновациялық жүйені құру болып отыр. Инновациялық инфрақұрылымның құрамына технопарктер, бизнес-инкубаторлар, конструкторлық бюролар және басқа да өндірістік, білім беруші, консалтингтік құрылымдар жатады. 2009-2010 жылдарда республикада Астана, Өскемен, Петропавловск қалаларында үш салалық конструкторлық бюро (СКБ) құрылды. 2011 жылы Астана қаласында ауыл шаруашылығының машиналарын құрастырушы СКБ құрылды.

Салалық конструкторлық бюро (СКБ) – заңды тұлға, оның басты міндеті инновациялық жүйе субъектілеріне жаңа немесе жетілдірілген тауарларды жасақтауға ықпалын тигізу болып табылады. Республикамызда СКБ Технологиялық даму бойынша Ұлттық агенттіктің ықпалдасуымен құрылуда.

Қазіргі кезде СКБ еліміздің бірқатар жетекші кәсіпорындармен технологиялық келісімдер жасасқан, олардың қатарында: «ҚазақстанТемірЖолы» ҰК АҚ, «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ, «Қазақсмыс» ЖШС, «Казцинк» ЖШС және Қазақстанның басқа да кәсіпорындары бар.

2010-2013 жылдар аралығындағы СКБ жұмыстарының көлемінің аздығы ҰИЖ-нің бұл элементінің дамуының бастапқы кезеңі болуымен байланысты. СКБ қызметтерін тұтынушылардың қатарында машина жасау, тау-кен және мұнай-газ саласындағы жаңа өнімдерді өндіруге ынталы кәсіпорындар болуы тиіс[1].

Қазақстанның ҰИЖ дамытуда маңызды рөлді инновациялық инфрақұрылымның технопарктер сияқты элементтері алады. Үдемелі индустриалды-инновациялық даму бағдарламасында технопарктерге инновациялық экономиканы қалыптастыруда «білім, ғылым және өндірісті байланыстырушы буын» ретінде басты роль берілген [2]. Ұлттық технопарктердің негізгі міндеті – отандық ғылыми-техникалық әлеуетті экономикалық үдерістерге тарту, ғылым мен өндірістің арасындағы байланысты нығайту, сынақтарды қамтамасыз ету және жаңа технологияларды енгізу, өнеркәсіпте еңбек өнімділігін арттыру, соның нәтижесінде жоғарытехнологиялық және бәсекеге қабілетті өнім өндіру.

Қазіргі кезеңде республикада Астана, Алматы, Қарағанды, Петропавловск, Орал, Шымкент, Өскемен қалаларындаөңірлік технопарктер қызмет етеді.

Олардың құрылтайшылары «ЦИТТ» АҚ, оған парктердің жарғылық қорының бақылаушы үлесі тиесілі. Өңірлік технопарктердің жарғылық қорының қалыптасуына республикалық бюджеттен 2 млрд. теңгеден астам қаржы бөлінді [3]. Ұлттық және өңірлік технопарктердің жүйесі 1-кестеде берілген.

Кесте 1 – Қазақстан Республикасындағы технопарктер жүйесі

Ұлттық технопарктер	Өңірлік технопарктер
1. Alatau IT City Ақпараттық технологиялар Паркі ЕЭА	1. «Алтай»Шығыс Қазақстан өңірлік технопаркі ЖШС (Өскемен)
2. Ұлттық индустриялық мұнайхимиялық технопарк ЕЭА (Атырау)	2. «UniScienTech» Қарағанды өңірлік технопаркі ЖШС
3. Биотехнологиялық технопарк (Астана)	3. «Алгоритм» Технопарк ЖШС(Орал)
4. «Токамак» Ядролық технологиялар паркі (Курчатов қ.)	4.«Қызылжар» Солтүстік Қазақстан өңірлік технопаркі ЖШС (Петропавловск)
5. Ғарыштық мониторинг технопаркі (Алматы, Астана, Приозерск қ.)	5. «Алматы өңірлік технопаркі» ЖШС
	6. Сатпаев атындағы ҚазҰТУ «Өңірлік технологиялық паркі» АҚ
	7. Астана қ. «Өңірлік технопаркі» ЖШС
	8. «Оңтүстік Қазақстан облысының өңірлік технопаркі» ЖШС (Шымкент)

Ұлттық және өңірлік деңгейдегі технопарктерден басқа елімізде ЖОО құрылтайшы болып табылатын парктер құрылып, қызмет жасауда (әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Д.Серикбаев атындағы ШҚМУ). Инновациялық инфрақұрылымның қалыптасуы мен дамуымен Қазақстанда «Инжиниринг және технологиялар трансферті Орталығы» АҚ (ИТТО) айналысады. 2011 жылдың соңында «Технологиялық Даму бойынша Ұлттық агенттігі» (ТДҰА) құрылды.

2013 жылы Технологияларды коммерцияландыру Орталығы құрылды. Оның басты міндеті қазақстандық зерттеушілер мен өнертапқыштардың инновациялық жобаларын нарықтарға ендіру

және алға жылжыту. Қазіргі кезеңде технопарктер дамуының басты мәселелерінің бірі – технопарктер міндеттерінің нақты түсінігінің, ҰИЖ-де орнының болмауы. Қазақстанның ҰИЖ-не технопарктерді ендіру механизмінің болмауы бұл перспективалық институттарды республикадағы инновациялық үдерістерге елеулі ықпал ете алмайтын, тек атаулы инновациялық ұйымдар ретінде көрсетуі мүмкін. Технопарктердің басым бөлігінде өңірлердің өнеркәсіптік кәсіпорындарына қызмет көрсетуге бағытталған лабораториялық кешендер құрылған. Сондай-ақ, технопарк қызметкерлері санының аздығын айта кету керек. 2010 жылы бірқатар технопарктерде қызметкерлердің саны 5 адамнан артпады (К.И.Сатпаев атындағы ҚазҰТУ технопаркі, Алматы өңірлік технопарк, Қызылжар, Алтай, Оңтүстік Қазақстан облыстарының технопарктері). Жоғары білікті мамандардың осыншама аз құрамымен қамтамасыз етіле отырып, технопарк отандық ғалымдардың ғылыми жобаларын коммерцияландыру қызметін атқара алмайтындығы анық. Шын мәнісінде, ғимаратты және лабораториялық құрылғыларды жалға бере отырып, технопарктер бизнес-инкубатордың қызметін атқарады. Зерттеушілер М.Мырзахмет пен С.Радосевич отандық технопарктердің қызметіне қызықты талдаулар жүргізген [4; 5]. Бес технопарктің, сондай-ақ бірнеше фирмалардың қызметкерлеріне жүргізген сауалнама негізінде Қазақстандағы аталмыш құрылымның әлсіз тұстары анықталған. Технопарктерде жоғары технологиялық компаниялар орналасатын басқа елдермен салыстырғанда, Қазақстанда басым бөлігі өнеркәсіптің дәстүрлі салаларында қызмет ететін компаниялар орныққан (жиһаз, сыйлықтар өндіруші), соның салдарынан нарыққа негізінен дәстүрлі өнімдер мен қызметтер ұсынылады.

110 респонденттердің ішінде тек 4 фирма ғана ақпараттық технологиялар саласында қызмет көрсетсе, 11 фирма фармацевтикалық өнімдерді жасақтаумен айналысады. Зерттеулер көрсеткендей, технопарктерде орналасқан фирмалар жергілікті нарықтарға бағытталған.

Өңірлік технопарктердің қаржыландырылуы, олардың алғашқы жарғылық капиталдарының қалыптасуы сияқты, республикалық бюджеттен қаржыландырылады.

Жергілікті басқару органдары (әкімшіліктер) технопарктердің саясатына маңызды назар аудармайды, себебі олардың технопарктің жарғылық капиталындағы үлесі тым аз немесе тіпті жоқ. Өңірлік технопарктердің қызметтері жергілікті инновациялық жобаларды жүзеге асыруға бағытталғандығына қарамастан, өңірлік деңгейде технопарктер атаулы «ойыншылар» ғана болып қалады. Жалпы Қазақстанда инновациялық инфрақұрылым қалыптасқан, алайда, оның бірқатар элементтері инновациялық жүйеге әлсіз біріктірілген. Осылайша, технопарктер өңірлердегі инновациялық белсенділіктің катализаторы бола алмады, олардың кәсіпкерлермен және ғылыми-зерттеу секторымен байланысы әлсіз күйінде қалып отыр. Кәсіпорындар тарапынан технопарктердің қызметі сұранысқа ие емес, мамандар штатының жоқтығы отандық ғалымдар тарапынан келіп түскен жобаларға толық сараптама жасауға мүмкіндік бермейді.

Инновациялық инфрақұрылымды зерттеу аясының кеңдігі әлі де болса көптеген мәселелер бойынша, әсіресе оның элементтерінің арасындағы өзара байланысты нығайтуға, олардың дамуына жағымды экономикалық ортаны қалыптастыруға, инфрақұрылымның мамандандырылған әрбір субъектісінің инновациялық белсенділігін арттыруға қатысты мәселелерді терең зерттеуді, осы саланың дамуына тікелей қатысы бар еліміздегі ғылыми-техникалық әлеуеттің қазіргі жағдайы мен оны дамыту мүмкіндіктерін сараптауды, ұлттық инновациялық жүйенің басқа да құраушыларының тиімділігін арттыру бағыттарын жан-жақты зерттеуді талап етеді.

Сонымен қатар, нарықтық ортаның бүгінгі ерекшеліктері бәсекеге қабілетті экономиканың инновациялар мен интеллектуалдық ақыл-ой жетістіктеріне негізделетінін зерделей отырып, ұлттық экономиканың ғылыми сыйымды және жоғары технологиялы өнімдер шығаруына ықпал ететін отандық инновациялық инфрақұрылымды дамытудың экономикалық тетіктерін айқындауды да міндеттейді.

#### **Әдебиет:**

1. Конструкторлық бюро. «Технологиялық даму жөніндегі ұлттық агенттігі» АҚ/[http://www.nif.kz/our\\_activities/infrastructure/kb/general\\_information](http://www.nif.kz/our_activities/infrastructure/kb/general_information).
2. О Государственной программе по форсированному индустриально-инновационному развитию Республики Казахстан на 2010–2014 годы и признании утратившими силу некоторых Указов Президента Республики Казахстан: Указ Президента Республики Казахстан от 19 марта 2010 года № 958 // Казахстанская правда. – 2010, март – 31. – №74.
3. План развития АО «Центр инжиниринга и трансферта технологий» на 2010 – 2014 годы. – Астана: АО ЦИТТ, 2010. – 88 с.
4. Радосевич С., Мырзахмет М. Продвижение инноваций через технопарки в Казахстане

// Beyond transition. – 2006. – №12. – С.21.

5. Radosevic, S., Myrzakhmet, M. Between vision and reality: Promoting innovation through technoparks in an emerging economy // Technovation. – 2009. – Vol.29, issue 10. – P.645-656.

УДК 645-656

## **ДРАЙВЕРЫ РОСТА АГРАРНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ**

Рудич Алла Ивановна, Полтавская государственная аграрная академия

К.э.н., доцент кафедры экономической теории и экономических исследований

Несмотря на перспективность развития аграрного сектора в Украине, эта отрасль сталкивается с множеством проблем. Девальвация гривны и спровоцированное ею подорожание топлива, удобрений и т. п., в частности, привело к повышению себестоимости выращивания культур, снижению эффективности производства и реализации сельскохозяйственной продукции. Кроме того, в отрасли зафиксированы кадровые проблемы, трудности с финансированием и деградация сельскохозяйственных угодий. Эксперты-аналитики советуют Украине внедрить такие изменения в аграрном секторе:

- переход от сырьевого экспорта к экспорту продуктов с высокой добавленной стоимостью;
- переход к устойчивому земледелию и использованию эффективных методов ведения сельского хозяйства: точное земледелие, минимальная обработка земли, электронная карта полей, использование GPS-технологий;
- налаживание полноценных экспортных отношений с Азией, странами Африки, Европейским Союзом и США;
- повышение стандартов безопасности продуктов питания;
- повышение энергетической независимости сектора за счет использования альтернативных видов энергии;
- реализация инфраструктурных проектов, которые позволят увеличить объемы производства и сократить его себестоимость, а также уменьшить потери сырья и готовой продукции при хранении и транспортировке;
- повышение эффективности систем управления аграрным бизнесом.

Необходима концентрация на весомых точках роста аграрной экономики, которые должны стать драйвером развития отрасли сельского хозяйства в целом. По мнению ученых это, во-первых, усовершенствование систем менеджмента на аграрных предприятиях. Во-вторых, повышение технологичности производства – нужно активно использовать украинские IT-наработки для целей сельского хозяйства. И в-третьих, поиск возможностей для расширения сбыта на экспортных рынках Азии, США и Европы. Главным перспективным экспортным рынком для реализации украинской сельскохозяйственной продукции должен стать Европейский Союз. Объемы «аграрной» торговли Украины с Россией на данный момент почти в пять раз ниже, чем со странами ЕС [1].

Исследуя, продовольственные аграрные рынки Украины, производство и потребление сельскохозяйственной продукции, необходимо заметить их связь с демографическими изменениями в стране. В настоящее время, к сожалению, наметилась тенденция сокращения населения Украины, и по прогнозам в ближайшие 20 лет население уменьшится на 10 млн. человек.

Это приведет к тому, что внутреннее потребление продовольствия не будет превышать 25 % от его производства. Таким образом, сельскохозяйственная продукция обречена на экспорт. Говоря о перспективах Украины на глобальных продовольственных рынках, сейчас страна занимает второе место по экспорту зерновых, и первое – по экспорту подсолнечного масла. При этом, роль Украины достаточно ощутима в вопросе обеспечения продовольствием отдельных регионов, в частности Ближнего Востока и Северной Африки. В то же время в среднесрочной перспективе Украина будет наращивать поставки аграрной продукции в Юго-Восточную Азию, Китай [2].

Аграрный сектор обладает значительным потенциалом производства, однако для его реализации необходимы инвестиции. В течение ближайших 10 лет в АПК Украины, необходимо привлечь около \$50 млрд, что не является большой проблемой при создании соответствующего бизнес-климата. Данный объем инвестиций позволит вдвое увеличить объемы производства сельскохозяйственной продукции и, в частности, в 2 раза нарастить объемы производства зерна. Положительные результаты в ближайшей перспективе намечаются в сфере безопасности и качества украинской аграрной продукции – это открытие рынка ЕС для птицеводческой продукции и рынка